

Lerums Naturskyddsförening (LNF) – Verksamhetsberättelse 2024

Verksamheten 2024 inom LNF har omfattat ett stort antal aktiviteter. Ett betydande antal skrivelser har i vanlig omfattning avfattats. Programbladets båda utgåvor var välfyllda. Relationerna och samarbetet med Lerums kommun har förändrats sedan den politiska kommunorganisationen gjorts om; samarbetet har ännu inte funnit sin optimala form.

LNF uppfattas som den ledande företrädaren för natur- och miljöfrågor i Lerums kommun. Vid årsskiftet 2024/2025 var antalet medlemmar 1583 enligt riksföreningens medlemsregister.

Styrelsen bestod efter 11 mars 2024 av Catharina Pettersson (ordf.), Stefan Larsson (vice ordf.), Lars Hultén (kassör), Bo Nilsson (sekr.), Lars-Erik Karlsson, Bertil Svensson, Anette Heijnesson Hultén, Håkan Jernehov, Ingrid Grange, Lena Jernehov, Tommy Aronsson, Mikael Sundström, Erika Tyrberg och Kjell Hansson.

Styrelsen höll 11 protokollförda sammanträden under 2024. Några gruppmöten har även hållits.

Arbetsgrupper. För att effektivt ta tillvara styrelsens och övriga aktiva medlemmars kunskaper och intressen har arbetet varit organiserat i grupper med olika intresseinriktningar. Grupperna fungerar oftast informellt med hjälp av e-post och rapporterar genom kontaktpersoner till styrelsen. Under 2024 har det funnits grupper för följande aktiviteter: Program, Utbildning, Plan, Handla miljövänligt, Landskap, Skog, Botanik, Fåglar, Sjöar och vattendrag, Insekter, Amfibieskydd och Fladdermöss, Hemsidan och Facebook samt Natursnokarna. LNF saknar särskild arbetsgrupp för klimatet. Klimatperspektivet är viktigt när vi ger remissvar och i föreningens påverkansarbete vilket innebär att klimatfrågan är en del av de övriga arbetsgruppernas verksamhet.

Biologiska mångfald

En Tidsresa i biologisk mångfald kallade vi en utställning som vi under femton dagar i februari visade i Dergårdsgalleriet. Allt material till utställningen togs fram av en arbetsgrupp i LNFs styrelse. Utställningen kompletterades med fem föreläsningar som handlade om biologisk mångfald och klimat. Utställningen sågs av 1600 personer och de fem föreläsningarna följdes av 300 personer. Utställningen har lånats ut till andra kretsar inom länsförbundet.

Lördag den 25 maj uppmärksammade LNF den internationella dagen för biologisk mångfald samt EU-valet på Bagges torg i Lerum. Det var en trevlig dag fylld av många nya möten och intressanta diskussioner, bland annat om hur man kan skapa en trädgård som myllrar av liv och gynnar den biologiska mångfalden. Arrangemanget genomfördes i samarbete med Flodas trädgårdsvänner, som delade med sig av sin kunskap om giffri odling och ekoplantor, samt Studiefremjandet.

Två insändare "Biologisk mångfald - en förutsättning för liv!" och "Se upp för bekämpningsmedel i bivanliga växter" publicerades i Lerums tidning i anslutning till den internationella dagen för biologisk mångfald.

Årsmötet ägde rum 11 mars.

Representation. Catharina Pettersson är representant för LNF i styrelsen för Naturskyddsföreningen i Bohuslän. Stefan Larsson medverkade i Sävåns Vattenråd. Tommy Aronsson deltog och representerade LNF i Risvedengruppens verksamhet.

Representanter för LNF träffade under många år kommunledningen två gånger varje år. Sedan 2023 har dock kontakterna med politikerna förändrats. LNF träffar inte längre ledamöter från kommunstyrelsen utan i stället presidiet i samhällsbyggnadsnämnden. Under 2024 var det möte den 2 april, därefter skedde ett byte av personer i presidiet. Med det nya presidiet hade vi möte den 8 november då bland annat en uppdatering av LNF:s avtal om landskapsskötsel vid Stenjön diskuterades.

Information. Extern information sker kontinuerligt via LNF:s hemsida och Facebook. Vid några tillfällen har LNF uppmärksammats i media och redovisat synpunkter i insändare. Intern information till alla fullbetalande medlemmar sker i två programblad per år. Kortfattad intern information om LNF:s verksamhet har skickats med e-post till intresserade medlemmar vid några tillfällen. Välkomstmejl har skickats till nya medlemmar. Information kommer fortsättningsvis att skickas till de som lämnat e-postadress till medlemsregistret. Den som därutöver vill ha information meddelar nilssobo@gmail.com.

Program och programverksamhet

Alla fullbetalande medlemmar fick innehållsrika vår- och höstprogramblad i slutet av februari respektive i mitten av september. Mer än 80% av upplagan delades ut av medlemmar medan övrigt sändes med post. Hela det aktuella programbladet finns även digitalt på hemsidan.

Utbildning

Utbildning är inslag i många aktiviteter.

Plan- och miljöfrågor

Under året har LNF sänt eller medverkat i knappt 10 skrivelser med synpunkter i natur-, miljö- och planärenden till i första hand Lerums kommun men även till Svenska Kraftnät. Viktiga, mer utförliga skrivelser finns på LNF:s hemsida <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

LNF är remissinstans till kommunen i planärenden. Lerums kommun har de senaste åren växt med ca 2% om året, vilket medför rätt stor aktivitet ifråga om byggande i mindre omfattning och nya planer. LNF har under 2024 bland annat yttrat sig över detaljplaner för bostäder i Stora Bråta samt i Annekärr (Björboholm). Ett yttrande lämnades till Svenska Kraftnät avseende draging av nya kraftledningar genom Gråbo. Detaljplanen för Brännabbens skogsbacke i Tollered överklagades av LNF.

Handla miljövänligt

För att visa hur man kan ta tillvara de kläder vi redan har anordnade LNF tillsammans med Lerums Skaparverkstad workshops i Dergårdsfoajén i mars och oktober.

En insändare med rubriken "Fast fashion är ute – max 5 plagg per år gäller" publicerades i Lerums tidning i oktober i anslutning till Green Action Week (tidigare Miljövänliga Veckan).

Landskap

Sedan 1960-talet har LNF arbetat för att bibehålla de blomsterrika ängarna ner mot Stensjön. I höstprogrammet 2024 sökte vi en ny djurhållare för att få vår mark vid Stensjön betad med får. En yngre medlem i föreningen hörde snabbt av sig. Han har sommarstuga i närheten och skall köpa får, och vår granne på Stensjöås köper också några. Tillsammans kommer de att ha god daglig tillsyn över djuren,

År 2023 etablerades ett vargrevir i Töllsjö, så nära som 1,5 mil från Stensjön. Av allt att döma är åtminstone honan kvar. Vi kommer därför att få hjälp av Svenska Rodjursföreningens volontärer att sätta upp mycket starka stolpar i hörn och brytpunkter. Då kan stängslets eltrådar spännas mycket stramt och tätt, så att en varg får mycket svårt att komma in. Det är mycket viktigt att det blir stängslat även mot sjön, för vargen är en mycket duktig simmare.

På grund av förändringar i djurhållningen har ett nytt avtal med Lerums kommun angående skötseln av området arbetats fram.

Vi har haft fyra arbetsdagar för att röja området på buskar och sly och två som vi kallade extra till för att röja bestånden av örnbräken.

Skog

Skogsgruppen har under året bestått av 8 aktiva medlemmar.

Fokus har varit bevakning av inkomna avverkningsanmälningar inom Lerums kommun och värdera dess påverkan på biologisk mångfald.

I september visade vi filmen Sjumilaskogen i Dergårdsteatern.

Totalt har 41 avverkningsanmälningar kommit in under året med en total areal av 133,38 ha. En normal avverkning inom Lerums kommun är på ca 3,25 ha.

LNF har i två fall valt att inte stötta Svenska Kyrkans stöd för FSC certifiering, då denna certifiering inte längre stöds av Svenska Naturskyddsföreningen.

Under året har även arbetet med att hitta lämplig skog för reservatsbildning fortsatt, utan att denna målsättning har lyckats.

Risvedengruppen, där Naturskyddsföreningens kretsar i Ale, Alingsås och Lerum ingår, har under året fortsatt sitt arbete med att försöka skydda kvarvarande gammelskog.

Botanik

Botanikgruppen har genomfört sju vandringar inklusive en heldagsexkursion som gick till Remmene skjutfält. Där tittade vi bland annat på klockgentiana, alkonblåvinge och cypresslummer. De övriga aktiviteterna hölls inom kommunen. Vi besökte till exempel Gråbo grusgrop och vi tittade närmare på floran vid Stensjön. För andra året i rad lärde vi oss hur man kan känna igen träd på vintern, en uppskattad tur i februari när det inte finns så mycket blommor att studera.

En novemberförmiddag ägnades åt mossor med betoning på vitmossor då vi besökte Bråta mosse. Sju olika vitmossor hittades förutom andra bladmossor och några levermossor och dessutom lavar, tickor och t.o.m spindlar.

Fåglar

Under 2024 har LNF fortsatt sitt arbete med att uppföra ett fågeltorn i Hjällsnäsvikens sydvästra del. Anlitade snickare har byggt en större del av fågeltornet på annan plats. Efter avslutat byggarbete har tornet monterats ner och packats i moduler. När vattennivån i Mjörn är tillräckligt låg kommer tornet att resas på avsedd plats och färdigställas. Sponsringsarbetet för bidrag till tornet har inletts, och flera sponsorer har bidragit med finansiella medel eller med material till tornet.

Kontakt med Länsstyrelsen pågår för upprättande av fågelskyddsområde i Mjörn.

Bland Fågelgruppens aktiviteter under 2024 kan nämnas deltagande i den årliga nationella sjöfågelräkningen, där vi räknade fåglar i sjösystemet från Mjörn till Aspen för 56:e året. Ett flertal organiserade utflykter har gjorts, med bland annat Sävåpromenad från Floda till Stenkullen och både vår- och höstfågelvandring vid Sjövik. Den traditionella cykelturen utefter gamla banvallen vid Stannum genomfördes liksom sträckfågelmorgon vid Hjällsnäs (modellflygplatsen), i år för 39:e gången. Fågelskådningens dag firades i maj vid Stålebo våtmarker, och Naturnatta gick i nattskärrornas tecken vid Vite Mosse. Vi har deltagit i "Projekt Lom", där storlom har inventerats i Uспен, Tvärsjön, Sturven och Stora Stamsjön. Även smålom har inventerats i några tjärnar. Häckningar av tornfalk och pilgrimsfalk samt fiskgjuse har följts regelbundet under året, och ungarna har ringmärkts.

Vi har tillverkat ett 10-tal knipholkar. Rensning och komplettering av småfågelholkar har skett bl a i Sävåns, Lerådalens och Hulans naturreservat. Matning av skogsmesar genomfördes i närheten av Ridderstensspåret. Någon matning av sjöfågel har inte skett på grund av den milda vintern.

Vi har haft fyra inomhusträffar med bildvisningar samt trevlig samvaro. Dammarna i Stålebodalen, Lergraven samt Bengts damm har även 2024 varit ett Eldorado för fåglar och lockat till många besök.

Sjöar och vattendrag

LNF har under 2024 varit aktiv i flera ärenden rörande kommunens vattendrag med omgivningar. Bland annat har vi medverkat till att fiskräknare fortfarande finns vid Aspens utlopp och Hedefors och dokumenterar fiskvandringen när länsstyrelsens arbete med detta, som de i flera decennier bedrivit, tyvärr upphörde. LNF har även mycket aktivt medverkat med både idé, arbete och lite sponsring till att en fiskväg äntligen öppnades vid Floda kraftverk i oktober 2024.

Även i biflödet Alebäcken har LNF aktivt genom möten och skrivelser försökt få kommunen att säkerställa tillräckliga flöden i det fiskrika biflödet till Aspen som under försommaren 2023 helt torkade ut! Alebäckens långa kulvert under Stambanan renoverades under sommaren 2024 och LNF bevakade då att inga onödiga miljöskador uppstod.

Amfibier

LNF har under 2024 fortsatt arbetet med att förbättra förutsättningarna för den biologiska mångfald som finns i grusgropen, bland annat så har fortsatt röjningsarbete genomförts kring dammarna för att förbättra villkoren för salamandrar och övriga groddjur.

Insekter

Två exkursioner var planerade men vi fick ställa in en och en flyttades. Det var vädret som satte käppar i hjulet. En tur blev det i alla fall i Gråbo och vi fick se trollsländor, nattflyn, spindlar, fåglar och växter. Bland annat såg vi en kustflickslända som är en liten raritet i kommunen.

Två mulmholkar har tillverkats i samarbete med Daglig Verksamhet. Holkarna kommer att placeras ut under våren 2025.

Fladdermöss

Fladdermusgruppen har haft en programpunkt som genomfördes i början av september i området kring Håvared strax NV om Nääs. Till vår hjälp hade vi även i år fladdermusexperten Bengt Edqvist, som guidade oss och berättade om fladdermössens liv och livsvillkor. Totalt deltog 16 personer i denna årliga fladdermusspaning.

Natursnokarna

Natursnokarna har träffats 5 gånger under 2024. Vi har lärt oss om skog och träd, vilka som bor i träden och vi har håvat i Sävån. Vi har kvar våra återkommande avslutningsträffar varje termin som knyter ihop säcken. Våren avslutas med att håva efter vattenlevande varelser och hösten avslutas med pepparkaksmys på första advent.

Hemsida och Facebook

Hemsidan har liksom tidigare år skötts förträffligt av en arbetsgrupp bestående av Lars-Owe Stakeberg och Barbro Andreasson. Efter många års engagemang för hemsidan har Lars-Owe och Barbro meddelat att de vill ersättas från och med 2025. På hemsidan presenteras bland annat föreningens ställningstaganden i olika frågor, skrivelser till kommun och myndigheter samt samtliga programaktiviteter. Hemsidan uppdateras kontinuerligt med ny information samt kontinuerliga fågelobservationer i kommunen och har adressen <https://lerum.naturskyddsforeningen.se/>.

LNF finns på Facebook. Där annonseras bland annat de aktiviteter som LNF anordnar. Där hittar du också extra programpunkter som inte fanns vid programbladets tryckning. Sök på Lerums Naturskyddsförening eller gå in via föreningens hemsida.

Fältbiologerna har tyvärr ingen verksamhet i Lerum. Lerums Naturskyddsförening avvaktar eventuella möjligheter att återstarta fältbiologverksamhet.

Lerum i januari 2025

Catharina Pettersson (ordf), Stefan Larsson (tf ordf), Bo Nilsson (sekr), Lars Hultén (kassör), Lars-Erik Karlsson, Anette Heijnesson Hultén, Håkan Jernehov, Ingrid Grange, Lena Jernehov Mikael Sundström, Tommy Aronsson, Erika Tyrberg, Kjell Hansson